

..... Imię i nazwisko ucznia
..... Pełna nazwa szkoły
.....

Maksymalna liczba punktów	40
Uzyskana liczba punktów	

**KONKURS POLONISTYCZNY
DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ
ZESTAW ZADAŃ KONKURSOWYCH
ROK SZKOLNY 2023/2024**

ETAP WOJEWÓDZKI

Instrukcja dla ucznia

1. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 90 minut.
2. Zestaw konkursowy zawiera **5** zadań. Zadania zawierają podpunkty.
3. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy zestaw zadań jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Komisji Konkursowej.
4. Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
5. **Zadania zapisane w brudnopisie nie będą oceniane.**
6. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Rozwiązania zapisane ołówkiem nie będą oceniane.
7. **Nie używaj korektora i długopisu ścieralnego.**
8. W nawiasach obok numerów zadań podano maksymalną liczbę punktów możliwych do uzyskania za dane zadanie.

POWODZENIA!

CZŁOWIEK CZŁOWIEKOWI...

Zadanie 1. (10 punktów)

a) (4 punkty)

Na podstawie znajomości całego utworu *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego* Mirona Białoszewskiego oraz uważnego przeczytania zacytowanych fragmentów tego utworu, a także znajomości treści lektury obowiązkowej *Kamienie na szaniec* **rozpoznaj, które z poniższych stwierdzeń są prawdziwe, a które są fałszywe. Postaw znak X w odpowiedniej rubryce tabeli.**

PIERWSZY FRAGMENT:

Po mąkę... wyprawa. (...) Pierwszy raz było też źle. Coś waliło. W nasz blok. W te części. Ale jakoś. Trzymałem się. A teraz coś mniej. Na pierwszym piętrze krzyczę do Swena:

— Wracamy!

On:

— Nie!

Nagle trzask. Pocisk w ścianę obok.

Swen leci wyżej.

Krzyczę:

— Wracamy! Swen! Swen! (...)

Nie pomogło. Pociski biły w schody. W te nasze. Ja zwałem. Stchórzyłem. Swen za moment wrócił zziębnięty i uśmiechnięty z nową mąką.

Tym bardziej mi to zaimponowało, że Swen miał zabandażowane kolano, bo coś mu było w kolano, i nie chodził potem (bo z początku to tak) na akcje. Inni – bez mienia powodu, bez tłumaczeń, przykucali, przycupywali prawie za beczkę, za filary, pod prycze. I nie szli.

A były całe grupy, co chodziły. Na każde zawołanie. Do rannych. Do odsypywań. Do barykad. Przesuwań. Umocnień. Okopów. Gaszeń. Itd.

Miron Białoszewski. *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego*, Warszawa 1983, s.49-50

DRUGI FRAGMENT:

(...) Wiadomo niby, że tam hitlerowcy, za Wisłą tuż-tuż Rosjanie, tu powstańcy, tam na zachodzie Amerykanie, Anglicy. Alianci. Ale to była po prostu rozpędzona, rozkręcona do nieprzytomności machina. Te fronty i to powstanie. Tu – wiadomo – trupie czachy, hełmy – raus! raus!¹ – krzyki, darcie się. Hitlerowcy, groza, baliśmy się, żeby z czołgu któregoś nie wyskoczyli, nie napadli, nie zaczęli rzucać granatów do piwnic. Bo tak było. Wszędzie. Zawsze sobie wyobrażałem te rumory, tupoty, rausy, (...) i trzask! Granatem, wiązka, w wejście. Błysk. Rozprysk. Trzask. I że może trafi coś. A może filar załoni. Baliśmy się (...), żeby nagle nie zobaczyć na ścianie cieni dużych, powiększonych na ukos, tych hełmów.

Miron Białoszewski. *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego*, Warszawa 1983, s.59

---

¹ raus! – Precz! (Wychodzić!)

STWIERDZENIE	PRAWDA	FAŁSZ
Autor <i>Pamiętnika z Powstania Warszawskiego</i> odwołuje się w swoim utworze do kontekstu historycznego związanego z II wojną światową.		
Narratorem w utworze <i>Pamiętnik z Powstania Warszawskiego</i> jest jeden z wielu młodych powstańców.		
Podkreślone w pierwszym fragmencie wyliczenia mają formę równoważników zdań ukazujących przykłady ofiarności i poświęcenia cywilnej ludności Warszawy.		
Bohaterowie utworu <i>Kamienie na szaniec – Rudy, Alek i Zośka</i> również walczyli w Powstaniu Warszawskim.		
Występujący w pierwszym fragmencie Swen jest jedynie bohaterem epizodycznym, ponieważ nie pojawia się już więcej w całym utworze Mirona Białoszewskiego.		
Wyrazy podkreślone w drugim fragmencie są rzeczownikami, które występują w funkcji onomatopei.		

b) (1 punkt)

Podaj nazwę stylu, którym charakteryzują się zacytowane w zadaniu 1a) fragmenty utworu *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego*.

Nazwa stylu:

c) (2 punkty)

Zapisz w tabeli dwie cechy języka charakterystyczne dla tego stylu: jedną cechę w zakresie słownictwa i jedną cechę w zakresie składni. Potwierdź te cechy przykładami z zacytowanych w zadaniu 1a) fragmentów utworu Mirona Białoszewskiego.

CECHY JĘZYKA CHARAKTERYSTYCZNE DLA WSKAZANEGO STYLU	PRZYKŁADY Z ZACYTOWANEGO TEKSTU
W ZAKRESIE SŁOWNICTWA: _____	
W ZAKRESIE SKŁADNI: _____	

d) (3 punkty)

Czy zgadzasz się z zamieszczonym poniżej stwierdzeniem Mirona Białoszewskiego, który tak napisał o swoim utworze:

(...) właśnie te gadania, ten to sposób nadaje się jako jedyny do opisanie powstania²

Przedstaw swoje stanowisko i uzasadnij je dwoma argumentami odnoszącymi się do treści i formy całego utworu oraz własnych spostrzeżeń jako jego czytelnika.

STANOWISKO

I. ARGUMENT

II. ARGUMENT

Liczba punktów			
1 a)	1 b)	1 c)	1 d)
.... / 4	.... / 1	.... / 2	.... / 3

---

² Miron Białoszewski. Pamiętnik z Powstania Warszawskiego, Warszawa 1983, s.33

Zadanie 2. (11 punktów)

a) (3 punkty)

Podaj autorów i tytuły utworów literackich (**po jednym przykładzie**) z lektury obowiązkowej, których inspiracją były:

- wydarzenia historyczne;
-
- osobiste losy twórcy;
-
- inne dzieła (literackie, religijne, plastyczne, muzyczne) lub ich twórcy.
-

b) (4 punkty)

Zapisz nazwy gatunków literackich, o których mowa w tekstach ułożonych przez ósmoklasistów jednej ze szkół w naszym województwie.

- *Chociaż jak igraszka bywa,
To myśl zacną w sobie skrywa.
Jest w niej lipa, są i raki,
Przedni żart, nie byle jaki.*
-
- *Gdy geniusz wieszczą się o to postara,
Trafnie w niej przemówią i uczucie, i kara.*
-
- *Nie ma przodków starożytnych,
Ani rymów nieuchwytnych.
W czternastu wersach sens swój ukrywa.
Bywa miłośny i refleksyjny bywa.*
-
- *Skromny przyimek w nazwie swej wieści.
A po nim wiele ważnych dla nas wieści.
Mądry narrator tak je nam przedstawi,
Że czasem nas zasmuci, a czasem zaciekaWi.*
-

c) (4 punkty)

Podaj tytuł i nazwę gatunku literackiego utworu z lektury obowiązkowej, w którego budowie i kompozycji można dostrzec **cechy dwóch różnych rodzajów literackich**. Wymień **dwie konkretne, ale różne cechy wybranego utworu** i zapisz, dla jakich rodzajów literackich są one charakterystyczne.

TYTUŁ UTWORU I NAZWA JEGO GATUNKU LITERACKIEGO

CECHA CHARAKTERYSTYCZNA DLA PODANEGO UTWORU	RODZAJ LITERACKI, DLA KTÓREGO TA CECHA JEST CHARAKTERYSTYCZNA
1.	1.
2.	2.

Liczba punktów		
2a)	2 b)	2 c)
.... / 3	.... / 4	.... / 4

Zadanie 3. (3 punkty)

a) (1 punkt)

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

W którym wyrazie zachodzi zjawisko **upodobnienia pod względem dźwięczności wewnątrzwyrazowego wstecznego?**

A. Okrzykami.

B. Rozkazy.

C. Hełmów.

b) (1 punkt)

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

W którym z zapisanych wyrazów **litera i jest wyłącznie znakiem zmiękczenia spółgłoski?**

A. Cisz.

B. Inwazja.

C. Dzień.

c) (1 punkt)

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

W którym z podanych czasowników **akcent pada na czwartą sylabę od końca?**

A. Pędziliście.

B. Pobieglibyśmy.

C. Polegliby.

Liczba punktów		
3 a)	3b)	3c)
.... / 1	.... / 1	.... / 1

Zadanie 4. (5 punktów)

Przeczytaj uważnie poniższy fragment opowiadania Ernesta Hemingwaya *Stary człowiek przy moście*, a następnie wykonaj poniższe polecenia.

(...) Moim zadaniem było przekroczenie mostu, zbadanie przyczółka i stwierdzenie, do jakiego miejsca dotarł nieprzyjaciel. Uczyniłem to i powróciłem na drugą stronę rzeki. Było tam teraz znacznie mniej furmanek i bardzo niewielu pieszych, ale starzec wciąż siedział na swoim miejscu.

— Tak — powiedział. — Pozostałem, by opiekować się zwierzętami. Byłem ostatnim człowiekiem, który opuścił San Carlos³ (...).

— Opiekowałem się zwierzętami. — powiedział głucho, ale już nie do mnie.

— Opiekowałem się tylko zwierzętami.

— Nic nie mogłem dla niego zrobić. Była Niedziela Wielkanocna i faszyci nacierali w kierunku rzeki Ebro⁴. Dzień był szary, chmury wisały nisko, tak że nie używali samolotów. To i jeszcze fakt, że koty same sobie dają radę, to było wszystko, na co mógł liczyć ten stary człowiek.

Ernest Hemingway. 49 opowiadań, PIW Warszawa 1988, s.72-74

a) (2 punkty)

Wymień, a następnie krótko i rzeczowo scharakteryzuj bohaterów opowiadania, wykorzystując zacytowany fragment tego utworu oraz znajomość treści całego opowiadania.

BOHATER I JEGO KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA	BOHATER I JEGO KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA

³ Miejscowość w Hiszpanii.

⁴ Wydarzenia dzieją się w czasie wojny domowej w Hiszpanii (1936-1939).

b) (3 punkty)

Wyjaśnij, na czym polega ponadczasowa wymowa opowiadania *Stary człowiek przy moście* Ernesta Hemingwaya i przywołanego w zadaniu 1. utworu Mirona Białoszewskiego *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego*. Odwołaj się do problematyki obu utworów, zwracając uwagę na łączące je motywy.

Liczba punktów	
4a)	4b)
... / 2	... / 3

Zadanie 5. (11 punktów)

Przedstaw analizę i interpretację wiersza Krzysztofa Kamila Baczyńskiego *RODZICOM*. W swojej wypowiedzi odwołaj się do różnych kontekstów interpretacyjnych. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 170 słów.

**Krzysztof Kamil Baczyński
RODZICOM**

A otóż i macie wszystko.
Byłem jak lipy szelest,
na imię mi było Krzysztof⁵,
i jeszcze ciało — to tak niewiele.

I po kolana brodząc w blasku
ja miałem jak święty przenosić Pana
przez rzekę zwierząt, ludzi, piasku,
w ziemi brnąc po kolana.

---

⁵Imię Krzysztof ma charakter symboliczny; wywodzi się z greki i oznacza "niosący Chrystusa".

Po co imię takie dziecinie?
Po co, matko, taki skrzydeł pokrój?
Taka walka, ojcze, po co — takiej winie?
Od łez ziemi krwawo mi, mokro.

Myślałaś, matko: «On uniesie,
on nazwie, co boli, wytłumaczy,
podźwignie, co upadło we mnie, kwiecie
— mówiłaś — rozkwitaj ogniem znaczeń»

Ojcze, na wojnie twardo.
Mówiłeś pragnąc, za ziemię cierpiąc:
«Nie poznasz człowieczej pogardy,
udźwigniesz sławę ciężką».

I po cóż wiara taka dziecinie,
po cóż dziedzictwo jak płomieni dom?
Zanim dwadzieścia lat minie,
umrze mu życie w złócieniach rąk.

A po cóż myśl taka jak sosna,
za wysoko głowica, kiedy pień tną.
A droga jakże tak prosta,
gdy serce niezdarne — proch.

Nie umiem, matko, nazwać, nazbyt boli,
nazbyt mocno śmierć uderza zewsząd.
Miłość, matko — już nie wiem, czy jest.
Nozdrza rozdęte z daleka Boga wietrzą.

Miłość — cóż zrodzi — nienawiść, struny też.

Ojcze, broń dźwigam pod kurtką,
po nocach ciemno — walczę, wiary więdną.
Ojcze — jak tobie — prócz wolności może i dzieło,
może i wszystko jedno.

Dzień czy noc — matko, ojcze — jeszcze ustoję
w trzaskawicach palb⁶, ja, żołnierz, poeta, czasu kurz.
Pójdę dalej — to od was mam: śmierci się nie boję,
dalej niosąc naręcza pragnień jak spalonych róż.

30. VII. 43 r.

Tekst opracowany na podstawie: *Krzysztof Kamil Baczyński, Utwory zebrane, tom II, oprac. A. Kmita-Piorunowa*. Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury.
<https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/baczyński-rodzicom>

---

⁶ w odgłosach strzelaniny, wystrzałów, walki

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

KONKURS POLONISTYCZNY

DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ

ROK SZKOLNY 2023/2024

ETAP WOJEWÓDZKI

ZADANIE 1. (10 punktów)

a) (4 punkty)

STWIERDZENIE	PRAWDA	FAŁSZ
Autor <i>Pamiętnika z Powstania Warszawskiego</i> odwołuje się w swoim utworze do kontekstu historycznego związanego z II wojną światową.	X	
Narratorem w utworze <i>Pamiętnik z Powstania Warszawskiego</i> jest jeden z wielu młodych powstańców.		X
Podkreślone w pierwszym fragmencie wyliczenia mają formę równoważników zdań ukazujących przykłady ofiarności i poświęcenia cywilnej ludności Warszawy.	X	
Bohaterowie utworu <i>Kamienie na szaniec – Rudy, Alek i Zośka</i> również walczyli w Powstaniu Warszawskim.		X
Występujący w pierwszym fragmencie Swen jest jedynie bohaterem epizodycznym, ponieważ nie pojawia się już więcej w całym utworze Mirona Białoszewskiego.		X
Wyrazy podkreślone w drugim fragmencie są rzeczownikami, które występują w funkcji onomatopei.	X	

Cztery punkty przyznajemy za odpowiedź bezbłędną.

Trzy punkty przyznajemy, jeżeli uczeń popełnił **jeden błąd** w rozpoznaniu stwierdzeń prawdziwych i stwierdzeń fałszywych;

Dwa punkty przyznajemy, jeżeli uczeń popełnił **dwa lub trzy błędy** w rozpoznaniu stwierdzeń prawdziwych i stwierdzeń fałszywych.

Jeden punkt przyznajemy, jeżeli uczeń popełnił **cztery lub pięć błędów** w rozpoznaniu stwierdzeń prawdziwych i stwierdzeń fałszywych.

0 punktów przyznajemy, **gdy uczeń popełnił więcej niż pięć błędów** w rozpoznaniu stwierdzeń prawdziwych i stwierdzeń fałszywych.

b) (1 punkt)

Nazwa stylu – **styl potoczny (odmiana mówiona języka)**

Jeden punkt przyznajemy za podanie poprawnej nazwy stylu.

0 punktów przyznajemy za odpowiedź błędną lub całkowicie niezwiązaną z tematem.

c) (2 punkty)

Po jednym punkcie przyznajemy za każdy prawidłowo wypełniony wiersz tabeli.

Cechy stylu potocznego w zakresie słownictwa, na przykład:

- prozaizmy, kolokwializmy,
- wyrazy nacechowane emocjonalnie,
- konstrukcje bezosobowe,
- wykrzyknienia (powtórzenia form wołacza),
- onomatopeje,
- zaimki nieokreślone,
- neologizmy.

Cechy stylu potocznego w zakresie składni, na przykład:

- nagromadzenie równoważników zdań,
- zdania pojedyncze, nierozwinięte
- elipsy, anakoluty, zdania urwane,
- powtórzenia,
- skróty myślowe,
- błędne konstrukcje składniowe,
- zaburzenia toku struktury składniowej (logika, spójność, jednorodność czasu),
- szyk przestawny.

0 punktów przyznajemy za odpowiedzi niepełne, błędne lub całkowicie niezwiązane z treścią polecenia.

d) (3 punkty)

Jeden punkt przyznajemy za jednoznaczne sformułowanie swego stanowiska wobec stwierdzenia zacytowanego w poleceniu.

0 punktów przyznajemy, gdy uczeń nie sformułuje jednoznacznie swego stanowiska.

UWAGA:

Za poprawną należy uznać również wypowiedź polemiczną pod warunkiem zasadności jej uzasadnienia w odniesieniu do utworu *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego* Mirona Białoszewskiego.

Po jednym punkcie przyznajemy za każdy argument poprawnie skonstruowany pod względem merytorycznym, który odnosi się konkretnie do treści podanego utworu i własnych spostrzeżeń ucznia jako czytelnika tego utworu.

0 punktów przyznajemy za odpowiedzi niepełne, błędne lub całkowicie niezwiązane z treścią polecenia.

ZADANIE 2. (11 punktów)

a) (3 punkty)

Po jednym punkcie przyznajemy za prawidłową odpowiedź zgodną z treścią polecenia w zakresie inspiracji twórcy utworu, poprawności tytułu utworu oraz jego autora.

0 punktów przyznajemy za odpowiedzi niepełne, błędne lub całkowicie niezwiązane z treścią polecenia.

Na przykład:

- wydarzenia historyczne:

Adam Mickiewicz *Reduta Ordona*

- osobiste losy twórcy;

Jan Kochanowski *Treny*

- inne dzieła (literackie, religijne, plastyczne, muzyczne) lub ich twórcy.

Henryk Sienkiewicz *Quo vadis*

0 punktów przyznajemy za odpowiedź niepełną, błędną lub niezgodną z treścią polecenia.

b) (4 punkty)

Po jednym punkcie przyznajemy za prawidłową odpowiedź zgodną z treścią polecenia w zakresie wskazania gatunku literackiego, o którym mowa w wierszowanych tekstach ułożonych przez ósmoklasistów.

0 punktów przyznajemy za odpowiedź niepełną, błędną lub niezgodną z treścią polecenia.

- *Chociaż jak igraszka bywa,
To myśl zacną w sobie skrywa.
Jest w niej lipa, są i raki,
Przedni żart, nie byle jaki.*

FRASZKA

- *Gdy geniusz wieszczą się o to postara,
Trafnie w niej przemówią i uczucie, i kara.*

BALLADA

- *Nie ma przodków starożytnych,
Ani rymów nieuchwytnych.
W czternastu wersach sens swój ukrywa.
Bywa miłosny i refleksyjny bywa.*

SONET

- *Skromny przyimek w nazwie swej mieści.
A po nim wiele ważnych dla nas wieści.
Mądry narrator tak je nam przedstawi,
Że czasem zasmuci, a czasem zaciekaWi.*

POWIEŚĆ, PRZYPOWIEŚĆ, OPOWIADANIE

c) (4 punkty)

Jeden punkt przyznajemy za trafny wybór z lektury obowiązkowej takiego utworu, w którego budowie i kompozycji występują cechy charakterystyczne dla różnych rodzajów literackich i podanie poprawnego tytułu tego utworu.

Jeden punkt przyznajemy za podanie poprawnej nazwy gatunku literackiego, do którego należy utwór wybrany przez ucznia.

0 punktów przyznajemy za odpowiedź niepełną, błędną lub niezgodną z treścią polecenia.

Po jednym punkcie przyznajemy za każdy poprawnie pod względem merytorycznym wypełniony wiersz tabeli.

Utwory, do których uczeń może się odwołać to, na przykład: satyra *Żona modna*, poemat epicki *Pan Tadeusz*, **dramat romantyczny *Dziady cz. II*, **ballada *Świtezianka***.**

0 punktów przyznajemy za odpowiedź niepełną, błędną lub niezgodną z treścią polecenia.

UWAGA:

Błędy merytoryczne w zakresie podania poprawnej nazwy gatunku literackiego wybranego przez ucznia utworu oraz przyporządkowania cech struktury i kompozycji tego utworu do odpowiedniego rodzaju literackiego obniżają ocenę o jeden punkt w tym kryterium.

Zadanie 3. (3 punkty)

a) (1 punkt)

Jeden punkt przyznajemy za udzielenie poprawnej odpowiedzi.

Odpowiedź poprawna – **B**

0 punktów przyznajemy za udzielenie błędnej odpowiedzi.

b) (1 punkt)

Jeden punkt przyznajemy za udzielenie poprawnej odpowiedzi.

Odpowiedź poprawna – **C**

0 punktów przyznajemy za udzielenie błędnej odpowiedzi.

c) (1 punkt)

Jeden punkt przyznajemy za udzielenie poprawnej odpowiedzi.

Odpowiedź poprawna – **B**

0 punktów przyznajemy za udzielenie błędnej odpowiedzi.

Zadanie 4. (5 punktów)

a) (2 punkty)

Bohaterowie opowiadania:

- stary człowiek z San Carlos,
- młody żołnierz, pilnujący przeprawy ludności przez rzekę Ebro. Żołnierz jest jednocześnie narratorem, który przedstawia czytelnikowi przebieg wydarzeń.

Dwa punkty przyznajemy za poprawne **wskazanie w odpowiedzi obu bohaterów opowiadania i ich krótką, rzeczową charakterystykę**, w której zostaną wymienione cechy ich wyglądu, postawy, zachowania zgodnie ze wskazaną w poleceniu znajomością treści całego opowiadania Ernesta Hemingwaya oraz odwołaniem do zacytowanych fragmentów tego utworu.

Jeden punkt przyznajemy, jeśli **uczeń poprawnie wskazał obu bohaterów opowiadania**, ale w swojej krótkiej charakterystyce nie odwołał się do znajomości całego opowiadania Ernesta Hemingwaya, wykorzystując jedynie powierzchownie treść zacytowanych fragmentów.

0 punktów przyznajemy za odpowiedź **niepełną, błędną lub całkowicie niezgodną z treścią polecenia**.

UWAGA:

Błędy merytoryczne wynikające z nieznaności treści wskazanego opowiadania Ernesta Hemingwaya obniżają ocenę wypowiedzi o jeden punkt w tym kryterium.

b) (3 punkty)

Trzy punkty przyznajemy, jeżeli uczeń w sposób pogłębiony, ale konkretny i jednoznaczny:

- **wyjaśnił, na czym polega ponadczasowa wymowa obu utworów;**
- **odwołał się w sposób zasadny i trafny do obu wskazanych w poleceniu utworów – opowiadania *Stary człowiek przy moście* Ernesta Hemingwaya i przywołanego w zadaniu 1. utworu Mirona Białoszewskiego *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego*;**
- **wskazał łączący je motyw (motywy), który wykorzystał (rozwinął) w interpretacji ponadczasowej wymowy obu tych utworów.**

Dwa punkty przyznajemy, jeżeli uczeń w przedstawionym wyjaśnieniu pominął jeden ze wskazanych elementów lub udzielił odpowiedzi niepełnej, zbyt ogólnej, powierzchownej.

Jeden punkt przyznajemy, jeżeli uczeń przedstawił wyjaśnienie zbyt ogólne, niejednoznaczne, powierzchowne, w którym brak konkretnych odwołań do wskazanych w poleceniu utworów w zakresie łączącego je motywu (motywów).

0 punktów przyznajemy za odpowiedź **błędną lub całkowicie niezgodną z treścią polecenia**.

Zadanie 5. (11 punktów)

Analiza i interpretacja	Konteksty interpretacyjne	Kompozycja	Język wypowiedzi	Ortografia	Interpunkcja
-------------------------	---------------------------	------------	------------------	------------	--------------

..... / 4p.	..... / 2p.	..... / 1p.	..... / 2p.	..... / 1p.	..... / 1p.
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

UWAGA: Jeżeli praca ucznia liczy mniej niż 170 słów, ocenie podlega jedynie realizacja dwóch kryteriów: analiza i interpretacja oraz konteksty interpretacyjne.

W pozostałych kryteriach uczeń otrzymuje 0 punktów.

ANALIZA I INTERPRETACJA:

Cztery punkty przyznajemy, jeżeli uczeń w zredagowanej wypowiedzi:

- postawił tezę interpretacyjną, która znajduje potwierdzenie w tekście utworu;
- określił osobę mówiącą (podmiot liryczny), dostrzegając elementy liryki osobistej (bezpośredniej) i wykazał, że podmiot liryczny może być utożsamiany z autorem wiersza i historycznymi uwarunkowaniami jego losu, na co wskazują czasowniki wyrażone w pierwszej osobie liczby pojedynczej i formy zaimków. Jest to także przykład liryki podmiotu indywidualnego, który wyraża swoje myśli i odczucia w postaci bezpośredniego wyznania dedykowanego *Rodzicom* (charakterystyczna funkcja tytułu, który ma postać dedykacji);
- wskazał adresatów poetyckiej wypowiedzi (elementy liryki inwokacyjnej – bezpośredni sposób zwracania się poety do swoich rodziców ("*myślałaś matko, ojciec [...] mówię, pragnąc*") i omówił relacje, dążenia oraz system wartości przekazywany przez rodziców w kontekście oczekiwanej szczęśliwej młodości w czasach pokoju i dramatycznym jej zestawieniem z okresem *wojennej apokalipsy*, której doświadcza syn - poeta i całe pokolenie *Kolumbów* (charakterystyczne motywy cierpienia i śmierci, znamiona data napisania utworu);
- odwołał się do symbolicznego znaczenia imienia poety (podmiotu lirycznego) w kontekście oczekiwań rodziców i jego własnych dążeń artystycznych w bolesnym ich zestawieniu z rzeczywistością, w której młody poeta żyje i tworzy;
- dostrzegł i zinterpretował wahania i głębokie dylematy moralne młodego poety, który, pomimo wewnętrznych rozterek, pozostaje niezachwiany w swojej postawie, wypełniając obowiązek walki bez względu na jej rezultat i moralne konsekwencje;
- przedstawił analizę i interpretację utworu w sposób funkcjonalny; wskazywane przez ucznia środki stylistyczne (na przykład: metafory, porównania, apostrofy, epitety, pytania retoryczne, powtórzenia, anafory, paralelizm składniowy) zostały przywołane i wykorzystane **w pogłębionej, wieloaspektowej interpretacji utworu** (na przykład podkreślenie subiektywizmu i głębi osobistych przeżyć oraz dylematów moralnych podmiotu lirycznego, wyeksponowanie miłości rodziców i jej roli w kształtowaniu postawy moralnej syna, dramaturgii i tragizmu losów pokolenia *Kolumbów*, autorefleksje (*ja, żołnierz, poeta, czasu kurz*) podmiotu lirycznego wobec systemu wartości w kontekście niemożności jego realizacji w czasach wojny; wierność zasadom i wartościom, które przekazali mu rodzice, pełna emocji postawa wdzięczności rodzicom z to, kim jest; antywojenna wymowa utworu);

- dostrzegł i omówił rolę struktury wersyfikacyjnej (charakterystyczna interpunkcja) i budowy stroficznej wiersza w interpretacji emocjonalnego charakteru (nastroju) wypowiedzi podmiotu lirycznego.

Trzy punkty przyznajemy, jeżeli uczeń w swojej wypowiedzi:

- postawił tezę interpretacyjną, która znajduje potwierdzenie w tekście utworu;
- określił osobę mówiącą (podmiot liryczny), dostrzegając elementy liryki osobistej (bezpośredniej) i wykazał, że podmiot liryczny może być utożsamiany z autorem wiersza i historycznymi uwarunkowaniami jego losu, na co wskazują czasowniki wyrażone w pierwszej osobie liczby pojedynczej oraz formy zaimków. Jest to także przykład liryki podmiotu indywidualnego, który wyraża swoje myśli i odczucia w postaci bezpośredniego wyznania dedykowanego *Rodzicom* (charakterystyczna funkcja tytułu, który ma postać dedykacji);
- odwołał się do symbolicznego znaczenia imienia poety (podmiotu lirycznego) w kontekście oczekiwań rodziców i jego własnych dążeń artystycznych w bolesnym ich zestawieniu z rzeczywistością, w której młody poeta żyje i tworzy;
- wskazał adresatów poetyckiej wypowiedzi (elementy liryki inwokacyjnej-bezpośredni sposób zwracania się poety do swoich rodziców ("*myślałaś matko, ojciec [...] mówię, pragnąc*") i omówił relacje, dążenia oraz system wartości przekazywany przez rodziców w kontekście oczekiwanej szczęśliwej młodości w czasach pokoju i dramatycznym jej zestawieniem z okresem *wojennej apokalipsy*, której doświadcza syn - poeta i całe pokolenie *Kolumbów* (charakterystyczne motywy cierpienia i śmierci, znamienna data napisania utworu);
- przedstawił analizę i interpretację utworu w sposób funkcjonalny; jednak **tylko niektóre spośród podanych środków stylistycznych** (na przykład metafory, porównania, apostrofy, epitety, pytania retoryczne, powtórzenia, anafory, paralelizm składniowy) **zostały przez ucznia wskazywane, omówione i wykorzystane w pogłębionej, wieloaspektowej interpretacji wiersza i jednoznacznie powiązane z postawioną tezą**;
- dostrzegł i omówił rolę niektórych elementów struktury wersyfikacyjnej i budowy stroficznej wiersza w ukazaniu emocjonalnego charakteru (nastroju) wypowiedzi podmiotu lirycznego. .

Dwa punkty przyznajemy, jeżeli uczeń w swojej wypowiedzi;

- postawił tezę interpretacyjną, która znajduje potwierdzenie w tekście utworu, jednak jej charakter (sposób ujęcia) jest rozproszony;
- określił osobę mówiącą (podmiot liryczny), dostrzegając elementy liryki osobistej (bezpośredniej) i wykazał, że podmiot liryczny może być utożsamiany z autorem wiersza i historycznymi uwarunkowaniami jego losu, na co wskazuje data napisania utworu;
- przedstawiona analiza utworu ma charakter głównie linearny, gdyż uczeń streszcza poszczególne zwrotki, **wskazując w nich wybrane** środki stylistyczne, których nie

wykorzystuje w podjętej próbie interpretacji wiersza w powiązaniu z postawioną tezą;

- zinterpretował wybiórczo (powierzchnownie) wybrane fragmenty wiersza w odniesieniu do nastroju i przesłania utworu;
- dostrzegł i omówił rolę niektórych elementów struktury wersyfikacyjnej i budowy stroficznej wiersza.

Jeden punkt przyznajemy, jeżeli uczeń przedstawił wypowiedź, która jest jedynie próbą analizy i interpretacji wiersza **Rodzicom** Krzysztofa Kamila Baczyńskiego; tekst wypowiedzi ma charakter linearny, dominuje streszczenie poszczególnych fragmentów wiersza, brak funkcjonalnego wykorzystania wiadomości z teorii literatury i merytorycznego (logicznego) powiązania ich z interpretacją i przesłaniem utworu.

0 punktów przyznajemy, jeśli uczeń przedstawił wypowiedź całkowicie nie na temat.

UWAGA: Błędy merytoryczne obniżają ocenę wypowiedzi o jeden punkt w tym kryterium.

KONTEKSTY INTERPRETACYJNE:

2 punkty przyznajemy, jeżeli uczeń jednoznacznie, trafnie i funkcjonalnie (w sposób pogłębiony, odnoszący się do postawionej tezy i poziomu zaprezentowanej interpretacji utworu) odwołał się w swojej wypowiedzi do **dwóch kontekstów interpretacyjnych** (na przykład kontekstu biograficznego, historycznego, literackiego, filozoficznego, filozoficzno-egzystencjalnego, religijnego, kulturowego).

1 punkt przyznajemy, jeżeli uczeń przywołał **два konteksty interpretacyjne lub jeden kontekst interpretacyjny**, ale omówił je powierzchownie i nie wykazał ich pogłębionego związku z problematyką utworu i postawioną tezą interpretacyjną.

0 punktów przyznajemy, jeżeli uczeń w swojej wypowiedzi nie odwołał się do żadnego kontekstu interpretacyjnego.

UWAGA: Błędy merytoryczne obniżają ocenę wypowiedzi o jeden punkt w tym kryterium.

KOMPOZYCJA – 1 punkt

Uczeń zachował trójdzielność (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) w kompozycji zredagowanego tekstu, wyodrębniając ją funkcjonalnie zastosowanymi akapitami.

JĘZYK – 2 punkty

Jeden punkt – zredagowany tekst charakteryzuje się **bogatym, funkcjonalnie zastosowanym językiem dostosowanym do sytuacji komunikacyjnej, szczególnie w warstwie leksykalnej, frazeologicznej, składniowej.**

Jeden punkt – zachowana została poprawność językowa w zapisie całego tekstu wypowiedzi (**dopuszczalne trzy błędy językowe jednoznacznie naruszające zasady polskiej frazeologii, leksyki, fleksji lub składni**).

ORTOGRAFIA – 1 punkt

Jeden punkt - praca poprawna pod względem ortograficznym. Dopuszczalne **dwa błędy ortograficzne**, niezależnie od ich kategorii.

INTERPUNKCJA – 1 punkt

Dopuszczalne trzy błędy interpunkcyjne wyraźnie naruszające obowiązujące w języku polskim zasady interpunkcji.